

معرفی های گزارشی

◀ کلیات

◀ بانوی آب و آفتاب: طرحی نو در کتاب‌شناسی حضرت زهراء(س) تدوین: حسین سروقامت، تهران، دفتر نشر معارف، چاپ اول، ۳۴۴ ص، رفعی اثر حاضر در بخش آغازین به بررسی دوازده کتاب درباره شخصیت حضرت زهراء(س) اختصاص یافته است. این آثار عبارت از: پاره پیامبر / عبدالکریم بی آزار شیرازی؛ زندگانی حضرت فاطمه(س) و دختران آن حضرت / سیده‌هاشم رسولی محلاتی؛ زندگانی فاطمه زهراء(س) / سید جعفر شهیدی؛ زندگی نامه خدیجه کبری و فاطمه زهراء(س) / هاشم معروف الحسنی، ترجمه علی شیخ‌الاسلامی؛ زهراء(س) برترین بانوی جهان / آیت الله ناصر مکارم شیرازی؛ زهراء(س)، مولود وحی / سید احمد علم‌الهدی؛ فاطمه زهراء(س) / علامه امینی؛ فاطمه زهراء(س) از ولادت تا شهادت / محمد‌کاظم قزوینی، ترجمه حسین فریدونی؛ فاطمه زهراء(س)

بانوی نمونه اسلام / ابراهیم امینی؛ فاطمه زهراء(س) شادمانی دل پیامبر / احمد روحانی همدانی، ترجمه سید حسین افتخارزاده؛ کشتی پهلو گرفته / سید مهدی شجاعی و نهج‌الحیا / محمد دشتی.

در بخش دوم، سی کتاب در خصوص حضرت زهراء(س) به صورت توصیفی معرفی شده‌اند. کتاب شناسی اجمالی ۶۴۵ کتاب در خصوص حضرت زهراء(س)، بخش سوم را تشکیل می‌دهد. در بخش پایانی کتاب نیز عنوانین و مشخصات ۱۲۵ کتاب خطی با موضوع حضرت زهراء(س) درج گردیده است.

◀ فلسفه و کلام و عرفان

◀ نظم هستی صد برترین معرفت حسین مغیثی، قم، موسسه بوستان کتاب، چاپ اول، ۱۳۶ ص، رفعی پژوهشی است درباره برهان نظم در اثبات وجود خدا و سیر تاریخی آن در نگرش اسلامی مقایسه آن با فلسفه غربی.

◊ الشیعه فی المیزان

محمد جواد مدنی، قم، دارالکتاب اسلامی، چاپ اول، ۹۷۶ ص، وزیری در این مجموعه مجلد دوازدهم از مؤلفات الشیعه محمد جواد مغنیه و مجلد دوم از کتاب الشیعه فی المیزان به زبان عربی به چاپ رسیده است. این مجموعه شرح اعتقادات و اصول دین و فروع دین

و «ایدئولوژی». بر این اساس در مقاله «دین و سنت» از علم دینی به منزله مبنای معرفتی سنت یاد می شود و طی آن خاطرنشان می گردد که قبل از تسلط مدرنیته، بدعت هایی که حریم سنت های دینی را در هم می شکست در پوشش دین، به توجیه خود می پرداختند، اما در دنیای مدرن، بدعت، صورتی رسمی و مقبول یافته است.

مقاله دوم درباره نسبت عقل و ایدئولوژی است. در این مقاله از اعراض عقل متافیزیکی، از سنت های دینی و تبعات آن یاد می شود. به زعم نگارنده در این مقطع، دین با از دست دادن ابعاد و حیانی خود و تنزل یافتن در قالب دلیل و خدای بودن شریعت در می آید و در این لحظه است که ایدئولوژی های بشری، از جمله لیبرالیسم نسبت به همه ابعاد زیست و زندگی بشر، داعیه روشنگری دارند. در مقاله سوم «علم و سفسطه»، از مقطعی سخن می رود که علم پس از پشت کردن به ابعاد دینی، ابعاد متافیزیک و عقلی خود را نیز از دست می دهد.

سرانجام در مقاله «دین و ایدئولوژی»، از انعکاس واژه ایدئولوژی در بخشی از ذهنیت جامعه ایران، طی نیم قرن از (دهه چهل و پنجاه تا ظهور لیبرالیسم) یاد می شود.

◊ گفتمان مهدویت: سخنرانی و مقاله های گفتمان چهارم
بوستان کتاب، قم، چاپ اول، ۴۱۶ ص،
دقی

مجموعه حاضر، مشتمل است بر مقالات گفتمان چهارم مهدویت که با موضوع محوری «حکومت جهانی امام زمان (عج)» به رشته تحریر درآمده است و عنوانی از این دست را دربرمی گیرد: اصالت مهدوی براساس فلسفه تاریخ / محمدامامی

قاطعیت و جزئیت آن را تحلیل تحولات جوامع دینی به کار گرفت».

◊ سکولاریسم یادین
علی فقی ایزدی، قم، مشهور، چاپ اول، ۲۷۶ ص، وزیری

در کتاب حاضر بررسی جایگاه دین در زندگی بشر همچنین نقش آن در زندگی انسان ها بررسی می شود. بر این اساس نگارنده، ضمن معرفی سکولاریسم و نقاط ضعف آن، عدم موقبیت سکولاریسم را در جوامع مختلف اثبات کرده است. همچنین پس از بررسی تطبیقی بین دو دیدگاه اسلامی و سکولاریسم در زمینه های مختلف، الگوی مناسبی از نظام حکومتی اسلام عرضه می دارد. وی ضمن رد منطقی و استدلالی سکولاریسم، اثبات می کند که اسلام یگانه مذهبی است که نه تنها در بعد نظری یک نوع جمهوری اسلامی را به مثابه الگویی برای حکومت پی دیزی و طرح نموده، بلکه در بعد عملی قابل تطبیق و اجراست، و نه تنها تاریخ حکومت های موفق اسلامی از صدر تا حال، بلکه جغرافیایی کشورهای اسلامی این حقیقت را اثبات می کند که اسلام دین را حکومتی است.

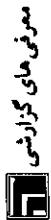
گفتنی است سکولاریسم عبارت است از اعتقاد به این زندگی و امور مربوط به آن و اینکه باید از دین فاصله گرفت و ملاحظات دین را نادیده انگاشت. بر این اساس، ارزش های اخلاقی و روش های اجتماعی باید با توجه به معیشت دنیوی و رفاه اجتماعی تعیین شود نه با رجوع به دین.

◊ سنت، ایدئولوژی، علم
حمید پارسانیا، قم، مؤسسه بوستان کتاب، چاپ اول، ۱۴۴ ص، رقعی
این کتاب حاوی مقالاتی است در خصوص مفهوم علم و نسبت آن با «دین»

براساس مذهب شیعه اثنی عشریه است که به طور کلی این موضوعات را شامل می شود: ضروریات دین و مذهب، اصول دین امامیه، مبحث جبر و تقویض، دیدگاه دکتر طه حسین درباره شیعه، شیعه در کتاب الحضاره الاسلامیه، غلات از نظر شیعه، شیعه در کتاب الدیمقراطیه، تهمت های ناروا علیه شیعه، شیعه از نظر عبدالرحمن بدوى، قرآن کریم و حدیث از دیدگاه شیعه، موضوع اجماع و دلایل عقلی و نقلی آن، امامت از دیدگاه شیعه و مباحثی دیگر در باب اعتقادات شیعه.

◊ سکولاریسم در بوته نقد
همایون همتی، تهران، نشر و پژوهش معناگر، چاپ اول، ۱۶۶ ص، رقعی
نگارنده در آغاز، درباره سابقه و تاریخچه پیدایش «سکولاریسم» و زمینه های ظهور آن مطالبی به اجمال مطرح می سازد. اما در بخش اصلی کتاب این پرسش را عنوان می کند که سکولاریسم چیست و نسبت آن با دین و اندیشه دینی چگونه است؟ نگارنده در پاسخ به این پرسش ابتدا سعی دارد معنای سکولاریسم و تعریف دین را مشخص سازد و افزون بر آن، به معنای لغوی، مبانی، مقدمات و پیش فرض های سکولاریسم نیز اشاره ای می کند.

نگارنده در کتاب به طور کلی پذیله سکولاریسم را در معرفی نقد و اعتقاد قرار می دهد و از این رو، دیدگاه مساکن و برادر باره «راز زدایی» به نقد می کشد، همچنین مسیحیت و مسئله دنیوی شدن دین را نیز موضوع ناکامی در تبیین معنا و مبنای سکولاریسم مطرح می کند. نگارنده در بخشی از کتاب اذعان می دارد: «... تئوری سکولاریسم به لحاظ علمی در حال بحران است و هنوز تحقق نشده و به تدوین نهایی نرسیده است و نمی توان با

در کتاب معرفی می‌شود؛ شخصیت‌هایی چون رابعه عدویه، سفیان سوری، ابراهیم ادهم، ذالنون مصری، بایزید بسطامی، جنید بغدادی، حلاج، شبی، ابوالحسن خرقانی، ابوسعید ابوالخیر، باباطاهر، ابوالقاسم قشیری، خواجه عبدالله انصاری، احمد غزالی، شیخ احمد جام، شهاب الدین شهروردی، عطار، محی الدین عربی، مولوی، شیخ محمود شبستری و دیگران.

از دیگر مباحث کتاب می‌توان به این نمونه‌ها اشاره کرد: بررسی تصوف علمی، درجات و مراتب عشق، عشق عرفانی در ادبیات فارسی، ولایت، بررسی تصوف علمی (سماع)، خودشناسی انسان، تجلی حق و اعیان ثابت، کشف و کیفیت حصول آن و سلوك و مراتب آن.

◀ فقه و حقوق

◊ الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقيه شهيد أول و شرح شهيد ثانی، تصحیح: شیخ عبدالکریم و عبد‌الحسین علیزاده، قم، ۱۳۸۵، ۲ جلد، ۶۴۰ ص (هر جلد) کتاب شرح لمعه یکی از کتاب‌های متداول حوزه‌های علمیه شیعه در طول قرون و اعصار بوده است. این کتاب فقهی با توجه به سهل و آسان بودن متن و با توجه به شخصیت والای مؤلف و شارح که هر دو از بزرگان سلسله فقاهت و اجتهداد عالم تشیع هستند همواره مورد توجه و عنایت فقهای عظام و فضلا و طلاب علوم اسلامی قرار گرفته است و تاکنون شرح‌ها و تعلیق‌های بازنویسی‌های متعدد و مکرر به آن نوشته شده است. این چاپ ضمن آوردن برخی از شرح‌های متداول، عنایت کاملی به

جهانی اسلام و جهانی شدن/ عبدالقیوم سجادی؛ جهانی سازی غربی و جهانی شدن اسلامی / منطقی شیروانی؛ مهدویت و جهانی شدن/ محمد رضا مامانی فر.

◊ گفتمان مهدویت: سخنرانی و مقاله‌های گفتمان ششم قم، بوستان کتاب، چاپ اول، ۳۳۴ ص، رفقی

این مجموعه، مشتمل است بر سخنرانی‌ها و مقالات ششمین گفتمان مهدویت که با موضوع «عدالت مهدوی» در قم برگزار شد. مقالات بدين قرار است: آثار فردی و اجتماعی عدالت مهدوی (عج) / جواد منصوری؛ عدالت مهدوی: تداوم رسالت انبیا / نجف لکزایی؛ تصویر پردازی از شهر عدل موعود (براساس مطالعه تطبیقی سنت محمدی، حکومت علوی و سیرت مهدی) / علی اصغر پورعزت؛ تبیین مبانی تصمیم‌گیری استراتژیک در شهر عدل مهدوی / غلامرضا گودرزی؛ عدالت مهدوی و رابطه آن با قدرت سیاسی و مشروعيت / محمد اسماعیل خدادادی؛ پایان تاریخ، واپسین انسان و عدالت ولایت مهدوی / محمد مددپور؛ عدالت اجتماعی / محمد تقی رکنی لموکی؛ نقش مردم در تحقیق عدالت مهدوی / طاهره انصاری و حسن ظهرانی؛ اوج سعادت / ریحان شاهسوند؛ چشمۀ نور / ناهید سلمانی؛ عدالت، مفهوم و حقیقت / اعظم توسنگ.

◊ عارفان الهی و عرفان برتر پیحی کبیر، قم، مطبوعات دینی، چاپ اول، ۲۵۴ ص، وزیری

در این کتاب، ضمن بررسی عارفان و تصوف، پیدایش و سیر آن از قرون دوم تا قرن دهم. بازگو شده است. علاوه بر آن، چهره‌های شاخص عارفان و تصوف

کاشانی؛ زعامت دینی- سیاسی حضرت ولی عصر(عج) / محمد هادی معرفت؛ زمینه تربیتی ظهور و تحقیق حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عج) / علی رضا اعرافی؛ بازشناسی امدادهای غیبی در ظهور و حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عج) / عبدالکریم بهجت پور؛ زمینه سازی ظهور حضرت ولی عصر(عج) / محمد فاکر میبدی؛ مشروعیت حکومت دینی در عصر غیبت / محمد محمدرضاei؛ ابعاد حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عج) / ایرج تبریزی؛ تبیین و تحلیل نظریه حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عج) / سید عباس لا جوردی؛ اعتقاد به منجی در ادیان الهی و نقش آن در زمینه سازی ظهور / محمد مهدی باباپور؛ پیشینه تاریخی اعتقاد به ظهور / سید محمد حسین دریاباری.

◊ گفتمان مهدویت: سخنرانی و مقاله‌های گفتمان پنجم بوستان کتاب، قم، چاپ اول، ۳۰۲ ص، رفقی

مجموعه حاضر، مشتمل است بر سخنرانی و مقاله‌های گفتمان پنجم مهدویت که در سال ۱۳۸۵ در قم برگزار گردید. مقالات با موضوع «آینده بشریت» این عنوانین را دربرمی گیرد: انتظار ظهور یا حرکت به سوی نور، آینده درخشان/ آیت الله محمد هادی معرفت؛ مهدی موعود، تجسم عینی معنویت دینی / علی شریعت‌داری؛ اندیشه مهدویت و جهانی شدن / کچوئیان؛ ظرفیت‌های اندیشه دولت کریمه مهدوی / علیرضا صدر؛ نقش فرهنگ انتظار در پویایی جامعه مطلوب / علی باقی نصرآبادی؛ نسبت جهانی شدن و حکومت جهانی حضرت ولی عصر(عج) / نجف لکزایی؛ حکومت

بررسی می کند، برخی از آن اقوال را می پذیرد و برخی را رد می نماید؛ از این رو، می توان این کتاب شریف را در عداد کتاب های فقه مقارن یا فقه مقایسه ای نام برد. در این کتاب بر تمام ابواب فقهی شده است و در آن ۴۴ باب از ابواب فقهی مطرح شده است. ترجمه کتاب با همه نقص و عیوبی که داشته باشد نخستین بار به صورت کامل و در برگیرنده تمام مطالب و محتویات اصل کتاب کنز العرفان می باشد.

◇ ترجمه و متن اربعین شیخ بهایی
محمد بن حسین عاملی و شیخ بهایی، ترجمه؛ عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، چاپ ششم، ۱۳۸۵ص، وزیری ۱۵۲

اربعین نگاری و ثبت و ضبط چهل حدیث از احادیث معصومان بر اساس روایت از حفظ علی امی اربعین حدیثاً مما يحتجون اليه في امر دينهم بعثة الله عزوجل يوم القيمة فقيها عملاً» (متن کتاب، حدیث اول) به شوق دریافت ثواب، یکی از شیوه های متداول در بین عالمان دین و متدينان به دین مبین اسلام بود؛ از این رو، اربعینات متعددی در عالم اسلام به وجود آمده است که شمار آن خارج از احصا می باشد.

یکی از اربعین ها، اربعین یا چهل حدیث عالم متضلع مرحوم شیخ بهایی (۱۰۱ هـ ق) است. این اربعین به علت حسن انتخاب مؤلف یا بر اثر شهرت و اعتبار مؤلف، یکی از آن اربعین های متداول و مشهور می باشد که بارها ترجمه شده است. یکی از ترجمه، که آن خاتون آبادی شاگرد شیخ می باشد. ترجمه فعلی که هم اکنون چاپ ششم آن را در اختیار داریم یکی از ترجمه های نامی معاصر است و به علت داشتن متن و ترجمه رغبت فضلا و دیگران را بیشتر برانگیخته است.

لفظی چاپ های قبلی با حروف چینی جدید و تصحیح لازم و ارائه فهرست سوره هاست.

ناشر در مقدمه می نویسد: توجه به فهرست نگاری آیات شریفه، یکی از پیش نیازهای علوم و معارف قرآن بود و تاکنون

ده نوع کتاب در این عرصه به وجود آمده است. در عالم تشیع از کشف الآیات سید مرتضی علم الهدی (۴۳۲ ق) تامراة القرآن حافظ محمود هرکس عشق و علاقه خود را به این کتاب آسمانی ابراز داشته

است. «معجم المفہرس شیخ محمد فؤاد عبدالباقي» هم در این عرصه است. مزیت المعجم المفہرس آسان یابی و توجه کامل به تمام اشتتفاقات الفاظ قرآنی است؛ از

این رو، در تمام محافل قرآنی کشورهای اسلامی مورد توجه محققان و قرآن پژوهان قرار گرفته است. انتشارات نوید

اسلام برای ادای احترام به ساحت مقدس قرآن کریم این اثر جاویدانی را با حروفی چشم نواز به چاپ رسانده است و در مدت دو سال، پنج بار در تیراز وسیع، تجدید چاپ گردیده است.

◇ کنز العرفان

فضل مقداد (۱۴۲۶ هـ ق)، ترجمه؛ عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، چاپ اول، دو جلد (عبدات معاملات)، ۹۲۶ص، وزیری

از آن جا که قرآن کریم یکی از منابع فهم استنباط احکام فقهی می باشد. بنابراین در قرآن کریم حدود پانصد آیه منحصر آدر مسائل فقهی و حکمی آمده است.

کتاب مذکور در برگیرنده حدود ۴۵ آیه از آیات قرآنی است. مؤلف با کمال ادب و متنانت آرا و اقوال فقهای اسلام را در ذیل آیات می آورد و در کمال بی طرفی نقد و

تصحیح متن و شرح مبدول داشته است؛ به حدی که می توان گفت یکی از بی غلطترین یا کم غلطترین متون می باشد.

▷ قرآن و حدیث

◇ معجم اعراب الفاظ القرآن الکریم جمعی از محققین عرضه نشر کتاب، قم، دفتر نشر نوید اسلام، چاپ اول، ۱۳۸۵ص، وزیری

این کتاب که درباره اعراب و شناخت ادبی و نحوی و صرفی قرآن است با مقدمه دو تن از عالمان عرصه ادب و فقاهت استاد دکتر محمد سید طنطاوی و شیخ محمد فهیم ابو عبیه و با مقدمه اختصاری ناشر ایرانی به چاپ رسیده است.

مقدمه نگار با فضیلت در آغاز کتاب می نویسد: مؤلف کتاب از وجوده اعراب قرآن، دقیق ترین، صحیح ترین و دورترین از نقد و ایراد را برگزیده است و نگارش آن را به دور از ابهام و تکلف به رشته تحریر درآورده است. ناشر کتاب هم در پیشگفتار افزوده است: خداوند متعال می فرماید: «قرآن باللغت تو آسان نمودیم»، هر نوع تلاش و کوشش که در آسان سازی فهم قرآن مفید و مؤثر باشد یقیناً از امور اعتنا و توجه می تواند باشد و بیزه آن گاه که در محیطهای غیر متكلّم با زبان عربی انتشار یابد.

◇ المعجم المفہرس لالفاظ القرآن الکریم قم، دفتر نشر نوید اسلام، چاپ پنجم، ۹۴ص این کتاب شریف که به اهتمام یکی از محققین مصری تنظیم شده است بارها و بارها در کشورهای اسلامی و عربی به شکل های مختلف به چاپ رسیده است. مزیت این چاپ تصحیح برخی از اشتباهات

چهارمین شماره از مجموعه «در آینه وحی» در آغاز مشتمل است بر اهداف مشترک پیامبران با استناد به آیات قرآن که از آن جمله است: بهره‌گیری از وحی الهی، یگانگی تشریع و قانون گذاری، یگانگی در پاکی و راستی، یکی بودن تلاش‌ها و تحمل سختی‌ها، یکی بودن سرانجام و عاقبت، و یکی بودن بشارت‌ها و تصدیق‌ها. در فصل دوم کتاب، مطالبی در خصوص شرح صدر (گشایش دل) بازگو شده و این نکته خاطرنشان گردیده است که گشایش و گرفتگی دل در دو جایگاه بر انسان عارض می‌شود. گاه در زمان گرفتاری و ابتلاء و گاه هنگام دریافت، شناخت و معرفت‌های خدادادی. آن گاه کلید گشایش دل و جان معرفی گردیده که عبارت‌انداز: درخواست (دعای‌کردن) و شناخت خدا و معرفت به سنت‌ها و قانون‌های الهی. در ادامه مراحل زندگی حضرت ابراهیم (ع) حول سه محور، ایمان به خدا، فراخواندن به خدای‌پرستی و محور سختی‌ها و فتنه‌ها بازگو شده است. «رابطه انسان با خویشن در قرآن» آخرین مبحث این کتاب به شمار می‌رود.

◊ دومیراث

محمد‌مهدی آصفی، مترجم: سید علیرضا نقیب‌پور، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ اول، ۳۲۰ ص، رفعی پنجمین شماره از مجموعه «در آینه وحی»، با استناد به آیات و احادیث، به معرفی و شرح دومیراث به جامانده برای مؤمنان اختصاص یافته است. بر این اساس، میراث اول مؤمنان که به جامانده از ستمگران است، عبارت است از: ثروت، قدرت و زمین، میراث دوم مؤمنان نیز از جانب پیامبران و بندگان

غدیر جداکننده حق و باطل، مصونیت و امنیت دنیا و آخرت در پرتو ولایت، ترس از پروردگار و طاعت او، پرهیز از به کار بستن خدude و نیرنگ و مواظبت از باطن، و اعلام صراط الله بودن امام علی (ع) و امامان پس از او. در پایان این خطبه نیز، حضرت علی (ع) حاضران را به مصافحه و دید و بازدید و تبریک به یکدیگر در این روز، توصیه می‌فرماید و این امر را توصیه پیامبر دانسته، خاطرنشان می‌سازد که توصیه‌های پیامبر، توصیه خداد است.

◊ میثاق

محمد‌مهدی آصفی، مترجم: حسین خدامی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ اول، ۲۲۴ ص، رفعی نگارنده در دومین شماره از مجموعه «در آینه وحی»، ابتداء تعریفی از «میثاق» به دست می‌دهد. به تصریح وی: «میثاق، عهدی بین بندۀ و پروردگار است که در آن بندۀ به خداوندی خدا و بندگی خویش اعتراف می‌کند و براساس آن به فرمان برداری از پروردگار گردد می‌نهد. براساس همین میثاق، رابطه تکوینی و تشریعی بین خداوند و بندگان پذیرفته می‌شود». وی در ادامه مباحثی از این دست را بازگو می‌کند: اقسام میثاق اعم از مستقیم و غیر مستقیم، اعتبار قانونی میثاق، بعد تکریمی میثاق، میثاق و بندگی، میثاق بالاترین نوع بندگی، گواه گرفتن بر عهد و میثاق، پیمان‌شکنی، شاهدان در آخرت، عکس العمل مردم درباره تذکر، و اهمیت الگو در قرآن.

◊ گشایش

محمد‌مهدی آصفی، مترجم: فریدالدین فرید‌عصر، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ اول، ۳۴۴ ص، رفعی اسلام (ص)، دعوت به صراط مستقیم،

◇ صحیفه سجادیه: امام علی بن الحسین (ع) ترجمه و تحقیق و تعلیق: عبدالرحیم بخشایشی، قم، دفتر نوبت اسلام، چاپ دوم، ۴۱۶ ص، وزیری صحیفه کامله سجادیه (ع) یکی از آثار گرانبها و مانندگار شیعه در عرصه دعا و مناجات با آفریدگار جهان است. این کتاب شریف که زبور آل محمد لقب گرفته است در بردارنده دعاهای پرمحتوا و ارزشمندی است. امام (ع) در لایه‌لای دعا، عالی‌ترین مضامین و مفاهیم را منتشر ساخته و گنجینه‌ای از معارف والای اسلام را به یادگار گذاشته است.

صحیفه سجادیه بارها به ترجمه و شرح درآمده و به مشتاقان اهل بیت هدیه شده است. مترجم گرامی، این ترجمه و شرح‌هارا که به صد عنوان می‌رسند فهرست کرده و به ترجمه خویش انضمam ساخته است. در ضمن وی از ترجمه صدر بلاغی و استاد ابوالحسن شعرانی بسیار سود جسته است.

◇ نهج‌الولایه: شرح خطبه غدیریه مولا امیر المؤمنین علی (ع)

سید کاظم ارفع، تهران، کانون انتشارات پیام عدالت، چاپ اول، ۱۷۴ ص، رفعی کتاب حاضر شرحی است بر «خطبه غدیریه امام علی (ع)» که به همراه متن عربی آن فراهم آمده است. گفتگی است این خطبه با حمد و ثنای پروردگار آغاز شد، در ادامه به موضوعاتی از این دست اشاره می‌گردد: نبوت پیامبر (ص) از جانب خداوند، امامت امامان معصوم (ع)، علم خداوند از گذشته و آینده بندگان، ویژگی‌های ائمه، ارتباط بین توحید و نبوت و امامت، مقایسه بین گمراهان عصر موسی (ع) و عصر پیامبر اسلام (ص)، دعوت به صراط مستقیم،

به منظور نقد و فهم آن و آشنایی با عوامل مؤثر بر فهم حدیث پرداخته شده است. فحص بیرونی حدیث عنوان بخش دیگری از کتاب است. در این بخش با توجه به اهمیت معیارهای نقد و فهم حدیث، معیارهایی نظیر قرآن، سنت، عقل، حس و مشاهد، تاریخ و سبب ورود حدیث و نقش این معیارها در نقد و فهم حدیث به تفکیک و با ذکر مثالهای مسروچ، بیان گردیده است. کیفیت نقل حدیث از گردیده است. کیفیت نقل حدیث از جهت مقول نه ناقل، اقسام مصطلحات حدیثی مأخوذه از متن حدیث، راههای رفع تعارض از احادیث مختلف از دیگر مباحث کتاب به شمار می‌رود. در مبحث اخیر، اسباب اختلاف حدیث، بحث تعادل و تراجیح و کیفیت جمع بین ادله و احکام احادیث متعادلین و غیر متعادلین بیان شده است.

◀ اخلاق و تعلیم و تربیت

◇ آداب زندگی اسلامی (دفتر اول، شامل مکارم اخلاق)

حسن بن فضل طبری (قرن ششم هجری) به اهتمام و پیرايش: عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۵، ۴۹۰ ص درباره اخلاق و آداب معاشرت و زندگی، کتابهای گوناگونی به رشته تحریر درآمده است که از معروف ترین آنها احیاء علوم الدین غزالی، المحدث البیضاء فیض کاشانی و جامع السعادات نراقی می‌باشد.

یکی از قدیمی‌ترین آنها کتاب مکارم الأخلاق حسن بن فضل طبرسی فرزند برومند صاحب مجمع البیان است. او که در خاندان عالی تربیت یافته بود کتاب ارزشمندی با توجه به روایات و آیات قرآن

فلسفه تاریخ که با استناد به آیات قرآن تدوین گردیده است. گفتنی است این علم درباره قانون‌بندی تاریخ و به دست آوردن رابطه‌های بین حسادث و تاریخ است و نگارنده خاطرنشان می‌سازد که قرآن کریم، جریان تاریخ را براساس سه رکن (قانون علیت، اراده انسان و مشیت خداوند) می‌سرمی‌داند، وی در ادامه مطالبی از این دست را بازگو می‌کند: سنت‌های خداوندی، رابطه عمل و جزا در سنت‌های خداوند، اراده انسان و ضرورت قانون علیت، نظریه امر بین الامرين در خصوص اختیار انسان، آثار تربیتی اعتقاد به توفیق خداوندی، صراط مستقیم صراط آخرت، گذرگاههای صراط، نقش امام در زندگی انسان، و معرفی نمونه‌هایی از نقاط مشترک برنامه‌های الهی که از آن جمله است و یگانگی منبع و گزینش، یگانگی تشریع و قانون گذاری، یگانگی در پاکی و راستی، یکی بودن تلاش‌ها و سختی‌ها، یکی بودن سرانجام و عاقبت، و یکی بردن بشارت‌ها و تصدیق‌ها.

◇ فقه‌الحدیث و نقد‌الحدیث: روش‌شناسی نقد و فهم سنت

داود سلیمانی، تهران، فرهنگ و دانش، چاپ اول، ۱۳۶۶، ۲۶۶ ص، وزیری. این کتاب در خصوص «اصول و قواعد نقد فهم حدیث» در هشت فصل تدوین گردیده است: فصل اول مشتمل است بر جایگاه حدیث و اهمیت فهم آن که با استناد به آیات و روایات نگاشته شده است. فصل دوم به تعاریف و روش‌شناسی فقه‌الحدیث و نقد‌الحدیث اختصاص یافته است. در فصل بعد، نسبت فقه‌الحدیث و نقد‌الحدیث با درایه‌الحدیث، بررسی گردیده و در ادامه به فحص درونی حدیث

صالح است که از آن جمله است: کتاب، هدایت و حکمت. برخی از مطالب کتاب، عبارت است از: حرکت تاریخ از منظر قرآن و نهج البلاغه، آزادی تصمیم، امام مهدی(ع) وارث انبیا، انواع عجب و درمان آن، عناصر ارتباط با خدا، قدرت و سلطه در قرآن، حضور قلب در نماز، همراهی با صالحان، گرایش‌های فطری، و عمومیت ابتلاء در میدان مبارزه.

◇ موانع رشد

محمد مهدی آصفی، مترجم: محمدحسین سرانجام، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، مرکز انتشارات، چاپ اول، ۲۸۸ ص، رقعی

هفتمن شماره از این مجموعه ترجمه شده، مشتمل است بر مباحثی قرائی که با زبانی ساده به نگارش درآمده که از آن جمله است: امی بودن پیامبر، وظایف پیامبران، موانع بازداشت انسان از حرکت به سوی خدا، راه و روش پیامبران و طاغوت‌ها، حرکت توحید در مثلث ایمان و هجرت و جهاد، ماجراهای نزول آیه نبا، تأملی بر آیات سوره کهف، واژه کرامت در قرآن، برتری به سبب فطرت، سود و زیان در سوره عصر، موضع گیری در برابر فتنه، روز و شب در سوره مزمول، نقش ولایت در زندگی انسان، انسان بین دو محور ولایت خدا و طاغوت، ویژگی‌های جنگ بین حق و باطل، و صحته‌های ولا و وفاداری در زیارت وارث.

◇ فلسفه تاریخ

محمد مهدی آصفی، مصطفی طباطبائی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، چاپ اول، ۲۴۰ ص، رقعی دهمین شماره از مجموعه «در آینه وحی» مشتمل است بر مباحثی در خصوص

مهیا می‌سازد. بحث پایانی درباره ولایت و اندیشه سیاسی شیعه می‌باشد.

◊ شهدای صدر اسلام و شهدای کربلا سید علی اکبر قرشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، چاپ اول، ۱۳۸۵، ۲۱۲ ص، وزیری. کتاب‌های متعددی درباره شهدای صدر اسلام به ویژه شهدای کربلا به رشته تحریر درآمده است که از جامع ترین آنها ابصار العین فی انصار الحسین (ع) از مرحوم شیخ محمد سجادی (م) ۱۳۷۱ و کتاب انصار الحسین از محمد مهدی شمس الدین لبنانی می‌باشد. این کتاب با بهره‌گیری از آن دو به اختصار شهدای صدر اسلام و شهدای کربلا را که در مجموع ۱۴۱ نفر هستند، معرفی کرده است.

مزیت این کتاب، ارائه منابع می‌باشد. ◊ فوائد رضویه در شرح حال علمای عجمیه حاج شیخ عباس قمی، با ویرایش و کوشش: عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، قم، انتشارات نوید اسلام، ۹۱۲ ص، وزیری

ترجم و زندگی نامه‌ها از معارف عبرت آموز و شیرین تاریخ نگاری اسلامی است. کتاب‌های متعددی در این عرصه ارائه شده است و در عالم تشیع می‌توان از روضات الجنات خوانساری، اعیان الشیعه سید محسن جبل عاملی، رجال ماقنائی و ... نام برد. کتاب فوائد رضویه با توجه به اخلاق و صفات مؤلف یکی از کتاب‌های غالب تراجم شیعه می‌باشد که در آن شرح حال ۱۲۰ تن از علمای عجمیه به تفصیل یا اجمال معرفی شده است. این کتاب که مورد علاقه علماء و فضلاً بوده است، به سبب چاپ‌های نامطلوب چندان مورد توجه قرار نمی‌گرفت. اخیراً این کتاب با ویرایش و تصحیح ادبی به چاپ رسیده است و مزیت آن ضمن شماره‌گذاری افراد، عکس‌ها و تصاویر ناب و تاریخی

مخالف رانده شد، در اندک زمانی در آن ویژگی‌های خاص فراتر از علت اصلی این شکاف پدید آمد که عبارت بودند از: پوندی خاص با اولیایشان که همان امامان بودند، سنن شرعی آنان که از امامان اقتباس کرده بودند، اعمال عبادی خاص در دین، اعیاد ویژه و زیارتگاه‌هایشان، رسوم مذهبی خاص و سرانجام روحانیتی که منحصر به شیعه است».

وی در ادامه از عقاید فرق مختلف شیعه اعم از شیعه امامیه یا دوازده امامی، شیعه غالی، اسماعیلیه، یا هفت امامی و زیدیه، سخن می‌راند می‌افزاید: «تفاوت‌های موجود میان شیعیان و اکثریت مسلمانان -ستانیان - چندان زیاد نیست که تشیع داوزده امامی یا هفت امامی را بتوان دین‌های جداگانه‌ای به حساب آورد. از سوی دیگر معلوم نیست آیا گروه‌هایی مانند نصیریه (علویون) و دروزی‌ها و ... را که شیعیان آنان را به عنوان غسالی از خود رانده‌اند. بتوان متعلق به اسلام دانست».

◊ تاریخ الشیعه بین المورخ و الحقیقه نور الدین هاشمی، قم، دفتر آیت الله العظیم سید علی حسینی سیستانی، چاپ اول، ۱۷۶ ص، (فقی).

پژوهشی است درباره تاریخ شیعه و نقد روایات تاریخی و روش مورخان اهل سنت. نویسنده معتقد است بسیاری از مورخان مانند ابن کثیر و ابن تیمیه به تحریف تاریخ پرداخته و حوادث صدر اسلام و مسائل مربوط به حضرت علی(ع) و شخصیت‌های شیعی را با غرض و گرایش‌های ضد شیعی خود تحریف نموده‌اند. کتاب در شش فصل جوانب این تحریفات را نشان می‌دهد و با طرح موضوعاتی چگونگی دستیابی به حقیقت شیعه را از خلال روایات تاریخی

درباره اخلاق و رفتار رسول خدا و ائمه هدی و برخی از خواص آدویه و گیاهان و غیره نگاشته است. این کتاب با مقدمه و پیشگفتار جامع جناب عقیقی در معرفی موضوع مؤلف همراه است و با حروف چینی چشم نواز به چاپ رسیده است.

◊ آداب زندگی اسلامی (دفتر دوم، شامل حلية المتقيين)

علامه مجلسی، به اهتمام: عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، چاپ اول، ۱۳۸۵، ۵۰۴ ص، وزیری حلية المتقيين، تأليف علامه مجلسی (ره) مشهورتر از آن است که نیاز به معرفی داشته باشد. این کتاب همانند مکارم الاخلاق طبرسی درباره اخلاق، رفتار و معاشرت و زندگی فردی و اجتماعی است و چون مطالب آن پیرامون مستحبات و مباحثات می‌باشد به اصل مطلب بسته شده و با حذف استناد، فقط متن روایات آورده شده است. جناب عقیقی جهت استفاده بهینه خوانندگان، آن را با ویرایش شایسته به چاپ رسانده است.

▷ تاریخ و شرح حال

◊ تشیع

هاینتس هالم، مترجم: محمد تقی اکبری، قم، ادیان، چاپ اول، ۳۹۶ ص، (رقی). نگارنده در آغاز این پژوهش، از منشاء به وجود آمدن شیعه سخن می‌راند. به تصریح وی: «برای ذکر منشاء گسترش جداگانه تشیع، اصطلاح انشعاب را بی تردید می‌توان به کار برد. امت صدر اسلام در اثنای مشاجره بر سر اقتدار واقعی و تعیین رهبر دینی- سیاسی بر حق خویش (امام) گرفتار انشعاب شد. لکن، وقتی گروه عقب‌زده شده به ناچار، به موضع

حکومت‌های مختلف همواره تأثیری مهم در اجرا یا تعطیلی تعزیه داشته‌اند. در دوران مأمون، خلیفه عباسی، برای مدت زمان کوتاهی اجرای عزاداری محرم رواج داشت. پس از این، متولک عباسی عزاداری‌های نمایشی و نمادین را تحریم کرد. متولک کسی بود که نه فقط دستور داد مزار امام حسین(ع) و سایر منازل مسکونی اطراف این مزار را تخریب کنند، بلکه به فرمان او تمامی منطقه یاد شده به کشتزار تبدیل شد. با وجود تمام سختگیری‌ها و مخالفت‌ها، شیعیان هرگز از کار خود بازنیستادند و یادآوری مصیبت حسین(ع) را از هر طریقی پی گرفتند، به شکلی که این عمل در سراسر جهان اسلام بسط یافت.

◇ چهره‌های ماندگار: دکتر علیرضا فیض به اهتمام: محمود اسعدي، تهران: «وزگار، جهان فرهنگ»، چاپ اول، ۱۶۰ ص،
رقی

این کتاب که به مناسبت برگزاری همایش چهره‌های ماندگار (در ۱۹ مهرماه ۱۳۸۰) تدوین گردیده، به معرفی «استاد علی رضا فیض»- از مجتهدین معاصر- با نگاهی بروزندگی و آثار ایشان، اختصاص یافته است. گفتنی است وی به سال ۱۳۰۴ هـ. ش در شهر قم به دنیا آمد و پس از گذراندن دوره متوسطه، به مدت پانزده سال به فراغیری دروس حوزوی از جمله درس سطوح و خارج فقه و اصول مشغول شد. سپس به مدت دو سال در نجف اشرف سکنی گزید و از حوزه درس خارج فقه آیة الله حاج شیخ محمد کاظم شیرازی و درس خارج اصول آیة الله سید ابوالقاسم خوبی بهره مند گردید و سرانجام به اخذ درجه اجتهداد در فقه و اصول مفتخر گردید. وی افزون بر استادی و مدیریت گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه

عنوان کتاب (حدود ۲۵۰ جلد) است. وی برای پیشبرد فعالیت‌های تحقیقاتی خود، انتشارات صدوق را بنیان گذاری کرد که منشأ خدماتی ارزشمند در عرصه احیای متون کهن، اسلام و نشر کشور گردید. وی سرانجام پس از هشتاد سال زندگی در مورخ ۶ آبان ۱۳۸۲ درگذشت.

◇ تعزیه در عراق و چند کشور اسلامی: مطالعه‌ای در خصوص ارزش‌های ادبی، اجتماعی و سیاسی تعزیه عباس خودم جمیلی، مترجم: مجید سرسنگی، تهران، فرهنگستان هنر، چاپ اول، ۱۸۸ ص، رقی

نویسنده در تحقیق حاضر بر آن است تا زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و ادبی تعزیه را در عراق و چند کشور اسلامی دیگر بررسی کند. این رساله شامل دو بخش اساسی است. در بخش نخست، محقق به تعزیه و ریشه پیدایش آن- به ویژه تأثیر عزاداری‌های محرم بر شکل گیری تعزیه در عراق و چند کشور اسلامی (از جمله ایران، پاکستان، لبنان، بحرین و هند) پرداخته است. ضمن آن که بررسی تعزیه و نمایش‌های قرون وسطی در اروپا فصل پایانی بخش اول را تشکیل می‌دهد.

کتاب حاضر ترجمه بخش نخست این رساله است (بخش دوم به موضوع تأثیر مصیبت کربلا بر نمایش و شعر مدرن عرب اختصاص دارد).

در قسمتی از کتاب می‌خوانیم: «شیعیان در حرast از هویت خود، هم از نظر ایدئولوژیک و هم از جنبه سیاسی، ماه محرم را فرستی برای اظهار عمیق ترین احساساتشان نسبت به فرزندان علی(ع) می‌دانند. صرف نظر از منشأ و علت‌های واقعه کربلا، تعزیه در طی مسیر حیات خود با سرنوشت‌های گاه متضادی رو به رو شده است. نکته‌های اساسی این است که

هم بر آن افزوده شده است که می‌تواند توجه اهل علم و فضل را برانگیزد.

◇ یادنامه استاد علی‌اکبر غفاری
نهیه و تنظیم: علی شریفی، تهران، رایزن، چاپ اول، ۱۵۰ ص، رقی

این مجموعه در آغاز نگاهی است به زندگی و آثار استاد علی‌اکبر غفاری، از خادمان قرآن و اهل بیت(ع) و از افراد برگزیده در دو میان همایش چهره‌های ماندگار. بخش دوم کتاب به مقالات و سخنرانی‌های علمی شخصیت‌های مختلف درباره استاد، اختصاص یافته است. در مطلع این بخش برای آشنایی بیش تر خوانندگان با اندیشه‌های استاد، دو مقاله قرآنی، از وی آورده شده است. خاطرات شاگردان از استاد، آثار علمی استاد و مقالات درج شده درباره استاد، مطبوعات به انضمام تصاویری چند، دیگر بخش‌های کتاب را تشکیل می‌دهد. گفتنی است مرحوم علی‌اکبر غفاری به سال ۱۳۰۳ هـ. ش در تهران در خانواده‌ای متوسط و مذهبی به دنیا آمد. وی پس از اتمام تحصیلات ابتدایی، به تحصیل دروس مربوط به تفسیر قرآن روی می‌آورد. وی یک دوره کامل تفسیر قرآن را از محضر مرحوم آیت الله سید کاظم گلپایگانی فراگرفت و در کارهای علمی و فرهنگی از خدمت استاد فقید سید جلال الدین محدث ارمومی بهره برد. شخص دیگری که تأثیرش در خدمات و آثار مرحوم غفاری در زمینه تحقیق، مقدمه نویسی، تعلیق و ... بسیار آشکار است، مرحوم علامه میرزا ابوالحسن شعرانی است. وی هم چنین با مرحوم علامه طباطبائی و علامه امینی نیز آشنایی و همکاری داشت. حاصل تحقیق، تعلیقات و تصحیح وی به جاماندن بیش از پنجاه

آیت الله ابوالحسن شعرانی؛ رؤیت هلال / آیت الله ابوالحسن شعرانی؛ بقاع متبرکه مازندران / محمدتقی دانش پژوه؛ علم نجومی عربی و اسلامی / ترجمه احمد آرام؛ تأثیر مولوی در ادبیات غربی و شرقی / آنهماری شمیل؛ از کیمیای جابر تاشیمی رازی / سیدحسین نصر؛ فلسفه قدیم ایران و اهمیت امروز آن / هائزی کریم؛ وجود وحدت / سیدمحمد کاظم عصار؛ امامزاده اسماعیل اصفهان / لطف الله هنرف؛ اوضاع اقتصادی در قلمرو خلافت عباسی / آ. آ. بلایف.

◇ برگزیده مقالات معارف اسلامی: از شهریور ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۷

محمدعلی خسروی؛ تهران، صائب، چاپ اول، ۵۲۰ ص، جلد دوم، وزیری مجموعه حاضر، حاوی مقالات دیگری از فصل نامه معارف اسلامی تحت پاره‌ای از این عنوانین است: تسویه یا تفضیل در حقوق اسلامی / سیدمحمدعلی امام شوستری؛ محی الدین ابن عربی / سید بسط حسن رضوی؛ وقف نامه بارگاه محمودکیا / محمدتقی دانش پژوه؛ تأویل قرآن و حکمت معنوی اسلام / هائزی کریم؛ فهرست کتبیه‌های تاریخی در آثار باستانی اصفهان / لطف الله هنرف؛ تصوف و تأثیر آن در موسیقی / سیدحسین نصر؛ آغاز و ارتقای نهضت فتوت اسلامی / محمدریاض خان؛ سکه‌های حضرت رضا(ع) / ملکزاده بیانی؛ مناقب بدیع اهل بیت(ع) در اشعار اقبال لاهوری / محمدریاض خان و نوروز در ادبیات عرب / حسین علی محفوظ (فیروز حریرچی).

خود به کار گرفته در وحدت اسلامی هم نقش اساسی دارد.

◇ تجربه‌های بهارستان (مجموعه ۱۱ رساله در علوم قرآنی)

به اهتمام: سیدحسین مرعشی، تهران، کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، چاپ اول، ۷۰۸ ص، وزیری

این مجموعه مشتمل بر متن یازده رساله در علوم قرآنی شامل وقف وابتداء، رسم الخط، تجزیه قرآن و سوره‌های مکی و مدنی است که عبارت اند از: عجایب القرآن / ابن الجوزی؛ مختصر مارسم فی المصحف الکریم / اسماعیل بن ظاهر عقیلی مصری؛ ارجوزه فی السور المکی و المدنی / محمدبن ایوب تاذقی؛ رموز مصافح / عثمان بن محمد شاه غزنوی؛

نهل العطشان فی رسم احرف القرآن / طاهر بن عرب اصفهانی؛ الوقوف و الفوائد / حسین بن محمد؛ رساله فی کتابه المصطف؛ ترجمه و شرح قصیده عقلیه اتراب القصائد؛ ارجوزه فی معرفه الوقوف؛ معرفه المقاری؛ رساله فی عد الای و السور المکیه والمدنیه. گفتني است مؤلفان پنج رساله اخیر ناشناخته اند.

◇ برگزیده مقالات معارف اسلامی: از شهریور ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۵

محمدعلی خسروی، صائب. چاپ اول، ۵۴۴ ص، جلد اول، وزیری

مجموعه حاضر، مشتمل است بر مقالات برگزیده فصل نامه معارف اسلامی - از نشریات تخصصی که از شهریورماه ۱۳۴۵ تا شهریورماه ۱۳۵۷ منتشر گردیده است. مقالات با موضوعات مختلف عرفانی، فلسفی، کلامی، قرآنی، تاریخی، ریاضی، ادبی، فقهی، و علوم جغرافیا تدوین شده است. پاره‌ای از مقالات عبارت اند از: قرآن و تاریخ /

تهران، سمت‌های علمی دیگری نیز داشته است که از آن جمله است.

عضویت در مجتمع التقریب بین المذاهب الاسلامیه، عضویت در فرهنگستان علوم (در بخش علوم انسانی)، ریاست امتحانات طلاب اهل سنت و عضو هیأت برنامه‌ریزی و تنظیم برنامه‌های دروس دانشکده‌های الهیات و غیره برای دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری. از جمله تأییفات او می‌توان به حقوق جزای خصوصی اسلام و حقوق جزای عمومی اسلام اشاره کرد. از دیگر کارهای علمی وی عبارت اند از ترجمه کتاب الديه بين العقوبه والتعويض، تأليف كتاب مقارنه و تطبیق، تأليف و تنظیم لغت نامه دهخدا و تأليف كتاب ویژگی های اجتهاد و فقه پویا.

▷ مجموعه‌ها

◇ مجموعه مقالات فارسی کنگره بین‌المللی علامه شرف‌الدین

تهییه کننده: کنگره بین‌المللی علامه شرف‌الدین، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، چاپ اول، ۴۰۰ ص، وزیری

مجموعه حاضر جلد سوم از مجموعه مقالات کنگره بزرگ‌دادشت علامه شرف‌الدین است که به بررسی ابعاد مختلف اندیشه، شخصیت و آثار وی پرداخته است. در ۱۸ مقاله این مجموعه علاوه بر شناسایی مشخصات فکری شرف‌الدین و روش کلامی و حدیثی وی تلاش‌های او برای تقریب میان مذاهب را هم ذکر نموده اند. آثار علامه شرف‌الدین عموماً در اثبات خلافت و امامت علی(ع) و فضایل اهل بیت است؛ با این حال به جهت رویکرد و نگرشی که در آثار